

MRF 2021.344

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 20. december 2021, j.nr. 18/04858

Påbud til olieraffinaderi efter jordforureningslovens §§ 40 og 72 og miljøbeskyttelseslovens § 72 om udlevering af oplysninger om brug, opbevaring og spild af MTBE stadfæstet, da påbuddet ikke fandtes at påføre virksomheden uforholdsmæssige omkostninger, og da det ikke på forhånd kunne udelukkes, at virksomheden kunne meddeles påbud om oprensning.

Sagen omhandlede en jordforurening på en ca. 70 ha ejendom, hvorpå S siden 1966 havde drevet et olieraffinaderi med flere tankgårde og tanke. Ejendommen var hverken beliggende i et område med særlige drikkevandsinteresser eller inden for indvindingsopland til vandforsyninger. Miljøstyrelsen meddelte i november 2017 påbud til S og anmodede om afgivelse af oplysninger om brug, opbevaring og spild af MTBE og produkter med indhold af MTBE på raffinaderiet. Påbuddet var meddelt med henvisning til jordforureningslovens § 40, jf. § 39, stk. 2, og anmodningen og påbuddet var herudover meddelt med henvisning til jordforureningslovens § 72 samt miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 1. Baggrunden for påbuddet var, at der i forbindelse med flere jordforurenings-sager på raffinaderiet de seneste år var fundet MTBE flere steder i grundvandet, og at der i den forbindelse var fremkommet forskellige oplysninger om MTBE, og hvor og hvornår MTBE havde været anvendt, da der var tvivl om, i hvilken udstrækning MTBE havde været udfaset efter 2001. De i påbuddet krævede oplysninger skulle derfor bl.a. belyse indførelses- og ophørsår for brug og opbevaring af MTBE samt de mængder, der havde været håndteret efter 1. januar 1992. S besvarede påbuddet i december 2017 med en mail til Miljøstyrelsen med de umiddelbart tilgængelige oplysninger om MTBE-forbruget på raffinaderiet fra 1997-2003. Heraf fremgik, at der ikke var fundet data fra før 1997, at MTBE-forbruget efter 2003 vurderedes at være så begrænset, at det ikke var muligt at identificere, og at den største mængde MTBE blev brugt frem til år 2000, hvorefter at forbruget var væsentligt reduceret. Miljøstyrelsen meddelte samme dag, at styrelsen ikke anså påbuddet for efterkommet ved den fremsendte mail. Afgørelsen blev herefter påklaget af S, der bl.a. anførte, at S med fremsendelsen af mailen havde opfyldt påbuddet, at det ikke var proportionelt at pålægge virksomheden at afgive yderligere oplysninger, og at der hverken i miljøbeskyttelseslovens § 72 eller jordforureningslovens §§ 40 eller 72 var hjemmel til at udstede påbuddet, bl.a. fordi et oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41 på forhånd kunne udelukkes, da Miljøstyrelsen ikke havde godtgjort, at

den væsentligste del af forureningen var sket efter den 1. januar 2001, jf. jordforureningslovens § 42. Miljø og Fødevarerklagenævnet (formanden) lagde til grund, at forureningen hidrørte fra virksomheden og dennes anlæg på ejendommen. Nævnet lagde endvidere til grund, at forureningen var sket løbende i forbindelse med S' aktiviteter og med overvejende sandsynlighed var sket eller fortsat efter den 1. januar 1992, da der havde været olieraffinaderi og tankoplag på ejendommen både før og efter 1. januar 1992. Nævnet fremhævede videre, at en forurening med MTBE i sig selv betød, at forureningen var sket efter 1985, idet MTBE ikke blev tilsat benzin før 1985. Nævnet fandt, at yderligere undersøgelser ikke var uforholdsmæssige i forhold til de potentielle risici, som var forbundet med de konstaterede forureninger, da det ikke var endeligt afklaret, hvor på ejendommen der havde været opbevaret og håndteret MTBE, og i hvilken periode dette var sket. Det var derfor ikke endeligt klarlagt, om de konstaterede forureninger skyldtes historisk spredning af MTBE i grundvandet eller hændelser, som S kunne påbydes at oprense, ligesom det ikke kunne udelukkes, at yderligere oplysninger kunne påvise andre kilder til forureningerne. Nævnet fandt, at den sammenstilling mv. af oplysninger, som påbuddet indebar, ikke vil påføre S så væsentlige økonomiske omkostninger, at udgifterne hertil ville være forholdsmæssige i forhold til de væsentlige natur-, miljø- eller sundhedsmæssige risici, som de konstaterede forureninger kunne indebære, idet nævnet understregede, at det i forarbejderne til jordforureningsloven er forudsat, at S alene er forpligtet til at afgive oplysninger, som S er i umiddelbar besiddelse af. Nævnet fandt herudover, at der ikke forelå retlige forhold eller omstændigheder, der på forhånd udelukkede, at S kunne meddeles påbud om oprensning af den undersøgte forurening efter enten jordforureningslovens § 41 eller efter miljøbeskyttelseslovens § 69. Nævnet fandt på denne baggrund, at udlevering af de pågældende oplysninger kunne påbydes med hjemmel i jordforureningslovens § 40. Nævnet fandt det herefter ikke nødvendigt at tage stilling til, om betingelserne i jordforureningslovens § 72 tillige var opfyldt,

ligesom nævnet med henvisning til princippet om lex specialis ikke fandt det nødvendigt at tage stilling til betingelserne i miljøbeskyttelseslovens § 72. Nævnet bemærkede, at miljø- og fødevarerministeren efter jordforureningslovens § 66 a, stk. 1, fører tilsyn med, at påbud meddelt af ministeren, jf. § 39, stk. 2, efterkommes, og at tilsynsanliggender ikke kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. jordforureningslovens § 67, stk. 3, hvorfor nævnet ikke tog stilling til, hvorvidt

virksomheden ved fremsendelsen af mailen havde opfyldt påbuddet. Da Miljøstyrelsen over en længere periode løbende havde modtaget oplysninger om forureningerne og havde været i løbende dialog med virksomheden herom, fandt nævnet endelig ikke grundlag for en nærmere vurdering af, om Miljøstyrelsen havde udvist retsfortabende passivitet. Miljø og Fødevarerklagenævnets stadfæstede herefter afgørelsen.

Kommentar: Afgørelsen giver anledning til to bemærkninger. For det første er det korrekt, at der i jordforureningslovens § 72 alene er hjemmel til at kræve de oplysninger, som en ejer eller bruger af en ejendom er i besiddelse af, hvilket gælder, uanset om ejer eller bruger anses for forurener. Men der er i jordforureningslovens § 40 hjemmel til at påbyde forurenere udgiftskrævende undersøgelser, medmindre det på forhånd kan udelukkes, at der kan meddeles påbud til forurenere om at fjerne forureningen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet mangler således i afgørelsen at gøre op med Miljøstyrelsens sammenblanding af jordforureningslovens forskellige hjemler til at påbyde oplysninger. Nævnets afgørelse må herefter forstås på den måde, at S alene er forpligtet til at udlevere de oplysninger, som S er i besiddelse af, og at S ikke med påbuddet er pålagt en undersøgelse af forureningen, hvorfor det ser ud som en fejl, at nævnet også stadfæster påbuddet efter jordforureningslovens § 40. Den anden bemærkning angår nævnets bemærkninger om betingelse for at meddele påbud efter § 40. Det må tiltrædes, at jordforureningslovens § 72 ud fra lex specialis-betragtninger må anses fortrængt af jordforureningslovens § 40. Men Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan ikke prøve, om der kan meddeles lovliggørelsespåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, hvorfor nævnets vurdering af denne mulighed som grundlag for et undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 må anses at hvile på et meget tvivlsomt hjemmelsgrundlag. Så længe påbuddet alene omhandler de oplysninger, som S er i besiddelse af, er dette imidlertid ikke et problem, da en sådan klar hjemmel findes i jordforureningslovens § 72. Men nævnet burde så have tydeliggjort hjemmelsgrundlag.

Stadfæstelse af påbud om udlevering af oplysninger på et raffinaderi i Fredericia Kommune

18/04858

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter jordforureningslovens § 40, jf. § 39, stk. 2, jf. § 77, stk. 1, nr. 2.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Miljøstyrelsens afgørelse af 29. november 2017 om påbud om udlevering af oplysninger om brug, opbevaring og spild af MTBE og produkter med indhold af MTBE på et raffinaderi på matr.nr. [F1], på adressen [A1], 7000 Fredericia.

Miljøstyrelsen fastsætter en ny frist for påbuddets efterkommelse.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 12 måneder, jf. jordforureningslovens § 87, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 20. december 2017 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af påbudsadressaten, der er repræsenteret ved advokat.

Klager har efterfølgende ad flere omgange, og senest den 9. november 2021, fremsendt en række supplerende bilag og uddybende bemærkninger til klagen.

Klager har navnlig anført,

- at det ikke vil være proportionelt at pålægge klager at afgive yderligere oplysninger, idet fremskaffelsen heraf vil være ressourcekrævende, og omkostningerne vil ikke stå mål med oplysningernes miljømæssige betydning,
- at der hverken i miljøbeskyttelseslovens § 72 eller jordforureningslovens § 40 eller § 72 er hjemmel til det udstedte påbud, og
- at påbuddet er ugyldigt, idet der foreligger myndighedspassivitet.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.5.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen

Sagen drejer sig om et olieraffinaderi på ejendommen matr.nr. [F1] og [F2], beliggende på adressen [A1], 7000 Fredericia (herefter "Ejendommen"). Ejendommens areal udgør ca. 70 ha.

Ejendommen består af selve raffinaderiet, der er placeret centralt, samt flere tankgårde og tanke placeret heromkring. En situationsplan over Ejendommen med angivelse af placeringen af de forskellige tanke mv. er vedlagt nævnets afgørelse som bilag 1.

Raffinaderiet har været i drift siden 1966.

2.2 Natur- og grundvandsforhold m.v.

Ejendommen er beliggende i et forholdsvist højtliggende morænelandskab på kanten af et underjordisk dalsystem med en nordvest-sydøstlig orientering, hvorfra der tidligere har været vandindvinding.

Ejendommen er ikke beliggende i et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) eller drikkevandsinteresser (OD), og ligger heller ikke inden for indvindingsopland til vandforsyninger.

Nærmeste recipienter er en række søer beliggende ved Thulesvej, hvoraf den nærmeste sø ligger ca. 750 meter syd for raffinaderiets parkeringsplads nedstrøms strømningsretningen for det terrænnære grundvand.

2.3 Sagens forhistorie

Klager anmeldte i 2008 to spildhændelser med benzin 95 oktan ved raffinaderiets tank 35 og 36. Virksomheden igangsatte en indledende forureningsundersøgelse, der i oktober 2010 resulterede i en rapport.[4] Der blev herefter udført en række supplerende undersøgelser i 2013, der i januar 2014 resulterede i yderligere en rapport.[5] Af undersøgelserne fremgik bl.a., at spildet var sket fra en rørføring mellem tankene, og at der desuden før 2000 sandsynligvis havde været spild fra rørføringerne tæt på tankene. Endvidere fremgik det, at tankene på hændelsestidspunktet indeholdte blyfri benzin oktan 95, mens tankene indtil 2001 havde indeholdt blyfri benzin med MTBE[6] og før dette blyholdigt benzin.

Den 4. september 2014 anmeldte klager en olie- og benzinforurening under raffinaderiets parkeringsplads og i det terrænnære grundvand. Forureningen blev konstateret i forbindelse med etableringen af fundamentet til et cykelskur, der skulle etableres øst for raffinaderiets kantinebygning og parkeringspladsen. Virksomheden igangsatte en miljøteknisk undersøgelse, som den 19. september 2014 resulterede i en rapport.[7] Det fremgik af rapporten, at forureningen indeholdt bl.a. stofferne MTBE og bly, og at forureningen ikke var afgrænset horisontalt og vertikalt. Miljøstyrelsen meddelte på den baggrund ved brev af 2. oktober 2014, at forureningen skulle afgrænses, og at der skulle udføres en risikovurdering med henblik på, hvordan olieforureningen skulle afhjælpes eller afværges.

Den 26. november 2014 afholdtes et møde mellem virksomheden og Miljøstyrelsen. På mødet oplyste virksomheden, at spildet i 2008 ved raffinaderiets tank 35 og 36 var på ca. 400 liter ved hver af tankene, dvs. i alt 800 liter. Sagen afventede fortsat status og forslag til oprensning fra virksomheden, og det blev på mødet aftalt, at fremsendelse heraf skulle ske senest den 5. maj 2015.

Den 4. maj 2015 fremsendte virksomheden følgende rapporter til Miljøstyrelsen vedrørende tank 35 og 36:

- Risk Assessment, Tanks 35 & 36, URS Rapport, dateret 16. april 2015 og
- Remedial Alternatives Analysis, Tanks 35 & 36, URS Rapport, dateret 21. april 2015.

Miljøstyrelsen modtog herefter den 4. september 2015 en statusrapport dateret 25. februar 2015 vedrørende den konstaterede forurening ved cykelskuret/parkeringspladsen,[8] hvorefter styrelsen den 4. december 2015 meddelte virksomheden et undersøgelsespåbud i henhold til jordforureningslovens § 40. Det fremgik af påbuddet, at klager bl.a. skulle foretage undersøgelser og endelig afgrænsning horisontalt og vertikalt af jord- og grundvandsforureningen konstateret ved cykelskuret, samt undersøge hvorfra forureningen stammede. Desuden skulle klager foretage en risikovurdering og en screening for mulige løsninger til at afværge de miljømæssige konsekvenser af olieforureningen.

Til brug for sagsbehandlingen af de to spildhændelser i 2008 ved tank 35 og 36 anmodede Miljøstyrelsen i en mail af 10. marts 2016 virksomheden om at fremsende de tidligere udarbejdede rapporter fra 2010, samt de supplerende undersøgelser udført i 2013 og rapporten fra 2014.

Virksomheden fremsendte den 14. marts 2016 de nævnte rapporter, og meddelte samtidig, at der aldrig var blevet udarbejdet en endelig rapport i forhold til de to hændelser.

På et møde den 10. maj 2016 mellem virksomheden og Miljøstyrelsen, anmodede styrelsen virksomheden om oplysninger om introduktionen af MTBE på raffinaderiet. I forlængelse af mødet oplyste klager i en mail af 15. juni 2016, at det ikke var muligt at fastslå den præcise dato for introduktionen af MTBE på raffinaderiet, idet der ikke var gemt fysiske arkiver fra den periode, hvor MTBE blev anvendt. Klager oplyste endvidere, at tidligere oplysninger kunne give indtryk af, at MTBE blev introduceret på raffinaderiet i 1994 i forbindelse med, at brugen af blyholdigt benzin stoppede i Danmark, men at dette ikke var korrekt. Blyfri benzin blev introduceret i Danmark omkring 1985, og klager vurderede derfor, at det var sandsynligt, at MTBE blev introduceret på raffinaderiet omkring dette tidspunkt. Endeligt oplyste klager, at MTBE-forureningen ved cykelskuret/parkeringspladsen efter klagers opfattelse var stabil, men at klager ville foretage yderligere to boringer for at vurdere stabiliteten og udbredelsen heraf, samt for at analysere grundvandskvaliteten. Disse boringer ville blive placeret i strømningsretningen for grundvandet så tæt på skel som muligt. Resultater fra boringerne forventedes senest den 1. september 2016.

Ved mail af 21. juni 2016 anmodede Miljøstyrelsen klager om at udarbejde en supplerende rapport omkring forureningerne ved tank 35 og 36. Af mailen fremgik, at rapporten skulle leve op til de samme krav til dokumentation som et påbud. Årsagen hertil var, at styrelsen efter en gennemgang af det fremsendte materiale af 14. marts 2016 kunne konstatere, at der i de dybe boringer under tankene var påvist et højt indhold af bl.a. MTBE, kulbrinter, BTEX[9] og bly i grundvandet, og at der i hele boreprofilet til 14,5 m u.t. i den dybe boring ved Tank 36 var målt høje PID-værdier, hvilket ifølge styrelsen indikerede, at forureningen i 2008 kunne være spredt til det dybere sekundære grundvandsmagasin. Styrelsen hæftede sig herudover ved, at klagers rådgiver i rapporten af 21. april 2015 vurderede, at forureningen ikke relaterede sig til de to spildhændelser anmeldt i 2008 på grund af indholdet af MTBE, og at rådgiveren ved vurderingen lagde vægt på oplysningerne om, at MTBE ikke havde været anvendt på raffinaderiet siden 2001. Det fremgik af mailen, at det var styrelsens vurdering, at forureningerne ved tank 35 og 36 ikke var tiltrækkeligt afgrænsede hverken vertikalt eller horisontalt i jord eller i grundvand, og at der ikke forelå en fyldestgørende risikovurdering efter JAGG-modellen eller fyldestgørende forslag til afværgeforanstaltninger. Det var derfor nødvendigt, at virksomheden udførte yderligere boringer til det dybereliggende sekundære magasin samt til afgrænsning af jordforureningen ved tankene, således at kildestyrke og forureningsmasserne kunne fastlægges. Styrelsen fandt det således ikke belyst, hvorvidt den terrænnære og den dybereliggende forurening var to adskilte forureninger eller én sammenhængende forurening.

På baggrund af påbuddet af 4. december 2015 i relation til forureningen ved cykelskuret/parkeringspladsen udarbejde virksomhedens rådgiver en rapport dateret 30. september 2016 vedrørende risikovurdering og oplæg til afværgeforanstaltninger.[10] I rapporten vurderede klagers rådgiver, at påbuddet ikke omfattede afværgelse af MTBE-fanen, men alene undersøgelse og afgrænsning samt risikovurdering af forureningen, idet hovedparten af MTBE, der havde været håndteret på raffinaderiet i perioden 1994-2004, var håndteret før 2001, og dermed af historisk karakter. Til afgrænsning af MTBE etablerede virksomheden fire nye boringer syd for parkeringspladsen. Af rapporten fremgik, at kilden til forureningen var lokaliseret til utætheder i en afløbsledning, som derfor var blevet renoveret i august 2016. Det blev vurderet, at spildet således var standset. Endeligt vurderede rådgiveren, at forureningen var opstået over flere årtier og primært bestod af nedbrudt benzin og diesel fra tiden før og sandsynligvis også efter 2001.

Den 31. oktober 2016 udarbejdede rådgiveren en supplerende rapport vedrørende tank 35 og 36 til opfyldelse af den påbudslignende mail af 21. juni 2016.[11] Det fremgik heraf, at rapporten blev udarbejdet på baggrund af allerede foreliggende data, og at der således ikke var blevet foretaget nye boringer eller fysiske undersøgelser. Af rapportens hovedkonklusioner fremgik blandt andet, at:

- "Der er fundet terrænnært benzinforurenet jord ved tank 35 og tank 36 (areal B), som vurderes at stamme fra spildet i 2008.
- Der er ved tank 35 fundet et andet, mindre og terrænnært benzinspild, som ikke vurderes at stamme fra spildet i 2008 (areal A).
- Der vurderes ikke at være sammenhæng mellem det terrænnære indhold af benzinkomponenter og benzinkomponenterne med bly, MTBE og højt benzenindhold fundet i det sekundære grundvand.
- [...]
- Evt. afværge af spild, som de to spild fra 2008, vil under langt mere sikre forhold og med langt mindre miljøbelastning til følge kunne håndteres hvis arealet engang ændrer anvendelse og raffinaderiets installationer fjernes.
- De to spild kan ikke udgøre en risiko for mennesker og miljø så længe raffinaderiet er i drift. Der er derfor ingen umiddelbar miljøgevinst ved en evt. afværgeindsats, og investering/miljøbelastning i forbindelse med enhver afværgeindsats må derfor principielt være uproportional og uden miljømæssig begrundelse. Det har derfor ikke været muligt at pege på relevante og proportionale afværgeløsninger ift. de 2 spild fra 2008."

I rapporten pegede klagers rådgiver endvidere på andre kilder til forureningen ved tank 35 og 36. Rådgiveren fremhævede i den forbindelse spild i tankgårdene ved tank 30, 31 og 74. Klagers rådgiver oplyste endvidere:

"Tanken T30 har frem til 2004 indeholdt ren MTBE. I 2004 blev den tømt og skyllet ren for MTBE ved anvendelse af benzin. I den proces opstod et spild på 30 m³. Spildet skete mellem T30 og T31, som står vest for T35 og T36, og dermed sideværts i forhold til den forventede strømningsretning. Det vurderes dog sandsynligt, at et større spild med benzin og evt. rester af MTBE ved T30 og T31 også kan påvirke grundvandet ved T35 og T36."

På baggrund af rapporten meddelte Miljøstyrelsen den 30. juni 2017 påbud til klager i henhold til jordforureningslovens § 40 om supplerende undersøgelser af jord- og grundvandsforureningerne ved tank 35 og 36.

Ved mail af 11. oktober 2017 anmodede Miljøstyrelsen herudover klager om at fremsende en historisk redegørelse over brug, opbevaring og spild af MTBE på raffinaderiet i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 1, 1. pkt. Som begrundelse herfor anførte styrelsen, at klager var kommet med forskellige oplysninger om perioden for anvendelse af MTBE, og at det bl.a. i rapporten af oktober 2016 fremgik, at tank T30 havde indeholdt ren MTBE frem til 2004.

Ved skrivelse af 7. november 2017 indsendte klager sin indsigelse heroverfor. Indholdet heri er i det væsentligste gentaget i klagen i nærværende klagesag, som gengivet nedenfor i afsnit 2.5.

2.4 Den påklagede afgørelse

Miljøstyrelsen har den 29. november 2017 anmodet og meddelt påbud til klager om afgivelse af oplysninger om brug, opbevaring og spild af MTBE og produkter med indhold af MTBE på raffinaderiet. Påbuddet er meddelt med hjemmel i jordforureningslovens § 40, jf. § 39, stk. 2, og anmodningen og påbuddet er herudover meddelt med hjemmel i jordforureningslovens § 72, samt miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 1.

Af afgørelsen fremgår, at oplysningerne skal belyse følgende forhold:

- Indførelsesår og ophørsår for brug og opbevaring af MTBE på raffinaderiet. Hvis der fortsat er brug eller opbevaring af MTBE på raffinaderiet oplyses dette.
- Mængder af MTBE håndteret på raffinaderiet fra 1.1 1992 og frem til ophørsår eller d.d. angivet på årsbasis i det omfang det er muligt.
- Hvor på raffinaderiet er MTBE og produkter med MTBE håndteret herunder opbevaret fra 1.1 1992 og frem til ophørsår – områderne angives på kort.
- Hvis der er foretaget frivillige tiltag fra 1.1 1992 til d.d. overfor MTBE, herunder undersøgelser eller oprensninger, bedes dette belyses med evt. foreliggende dokumentation, i det omfang det er muligt.

Det fremgår uddybende, at baggrunden for afgørelsen er, at Miljøstyrelsen i forbindelse med flere jordforureningssager på raffinaderiet de seneste år har noteret sig, at der er fundet MTBE flere steder i grundvandet, herunder i forbindelse med en undersøgelse under raffinaderiets parkeringsplads, tankene 35 og 36, og omkring brøndene ved vej 4 og 9.^[12] Der er i den forbindelse fremkommet forskellige oplysninger om MTBE, herunder særligt om hvor og hvornår MTBE har været anvendt, håndteret og opbevaret, ligesom der har været tvivl om, hvorvidt MTBE har været udfaset og i hvilken grad siden 2001. Oplysningerne har haft betydning i forhold til vurderingen af, om de konstaterede fund af MTBE skyldes historisk spredning i grundvandet, eller om de ville kunne påbydes oprenset. Styrelsen har derfor nu fundet det nødvendigt at få uddybet og præciseret oplysningerne om MTBE, herunder særligt som følge af de oplysninger, der fremgår af rapporten af 31. oktober 2016 udarbejdet i forbindelse med undersøgelsen af forureningerne ved tank 35 og 36, hvoraf det bl.a. fremgår som noget nyt, at tank T30 frem til 2004 har indeholdt ren MTBE.

Af afgørelsen fremgår herudover, at oplysningerne skal anvendes i forbindelse med konkret sagsbehandling af oprensningssomfang ved tank 35 og 36, samt ved vurderingen af yderligere sagsbehandling i forbindelse med forureningen ved parkeringspladsen/cykelskuret og andre sager, hvor MTBE har været konstateret. Endvidere vil det efter Miljøstyrelsens vurdering være formålstjenstligt, at disse oplysninger afklares en gang for alle i forhold til håndteringen af påbud også i fremtidige sager, idet erfaringen fra forrige sager tilsiger, at MTBE med overvejende sandsynlighed vil indgå i sagsbehandlingen.

Det fremgår endvidere af afgørelsen, at det er Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke er tale om udgiftskrævende undersøgelser, og at afgivelsen af oplysningerne, som virksomheden vurderes at være i besiddelse, er proportionelt set i forhold til den betydning MTBE har for miljøet, og styrelsen er uenig med klager i, at der skulle være tale om en historisk redegørelse. Styrelsen er således i forbindelse med sagsbehandlingen af konkrete forureninger nødt til at have flere oplysninger om håndtering, opbevaring og spild af MTBE for at kunne vurdere, om der er en påbudsmulighed, ikke mindst da regelsættet opererer med skæringstidspunkter, hvorfor et oprensningsspåbud ikke på det foreliggende oplysningsgrundlag kan udelukkes. Hvis virksomheden efter en gennemgang af arkiverne ikke har oplysningerne, må det oplyses i svaret til Miljøstyrelsen.

Endeligt fremgår det af afgørelsen, at Miljøstyrelsen har overvejet, om anmodningen og påbuddet kunne begrænses på Ejendommen til kun at omfatte oplysninger i nærheden af de fundne MTBE koncentrationer. Styrelsen har dog ikke fundet anledning hertil, idet MTBE er fundet forskellige steder på Ejendommen, og ikke bare et sted, og da det er et stof, som formentligt er transporteret over længere afstand med grundvandet, hvorfor andre end umiddelbare nære områder til de konstaterede forureninger er relevante.

Klager har til opfyldelse af påbuddet og anmodningen den 18. december 2017 fremsendt en mail til Miljøstyrelsen, hvoraf det bl.a. fremgår, at:

"[Klager] fremsender hermed de oplysninger, der umiddelbart er tilgængelige om MTBE på raffinaderiet. Det drejer sig om det data som ved gennemgang af vores historiske arkiver kunne fremskaffes:

MTBE forbrug for årene 1997 – 2003:

1997: 15.000 t

1998: 12.000 t

1999: 11.000 t

2000: 16.000 t

2001: 3659 t

2002: 886 t

2003: 627 t

Der er ikke fundet data fra før 1997, ej heller er der ikke fundet data for 2004 og det vurderes at mængden i 2004 har været så lille at den er blevet defineret som blandekomponent, og dermed ikke mulig at identificere. Som ovenstående data viser er den absolut største mængde MTBE blevet brugt frem til år 2000, hvorefter at forbruget er reduceret."

Miljøstyrelsen har samme dag meddelt klager, at styrelsen ikke anser påbuddet af 29. november 2017 for efterkommet ved klagers mail af 18. december 2017.

2.5 Klagens indhold

Klager har anført, at klager allerede ved mail af 18. december 2017 har fremsendt de oplysninger, som Miljøstyrelsen ved anmodningen og påbuddet efterspørger, og at styrelsen, eller tidligere tilsynsmyndigheder, allerede er eller burde være i besiddelse af de ubedte oplysninger, herunder idet oplysningerne enten tidligere er blevet fremsendt til den ansvarlige tilsynsmyndighed, eller som denne har haft adgang til at få forelagt. Det vil derfor ikke være proportionelt at pålægge klager at fremfinde yderligere historiske oplysninger, udover hvad der allerede er fremsendt den 17. december 2017, idet fremskaffelsen heraf udgør en betydelig og ressourcekrævende opgave, som i øvrigt ikke kan forventes at tilføje noget væsentligt nyt til det, som de ansvarlige miljømyndigheder tidligere har fået oplyst. Klager påpeger i den forbindelse, at klager ikke er forpligtet til at opbevare arkiverede data i mere end 5 år, og at det alene af den grund er tvivlsomt, om de efterspurgte data overhovedet eksisterer. I øvrigt påpeger klager, at det i henhold til jordforureningslovens § 42 påhviler tilsynsmyndigheden at sandsynliggøre, at størstedelen af en forurening er sket efter 1. januar 2001, for at et oprensingspåbud kan udstedes.

Klager har desuden anført, at Miljøstyrelsen og tidligere tilsynsmyndigheder har udvist en sådan passivitet, at påbuddet er ugyldigt. MTBEs fysisk-kemiske egenskaber og sundhedsskadelige effekter har været kendt i mange år, og styrelsen har dermed haft kendskab til stoffet og været bekendt med, at stoffet har været anvendt i benzinprodukter i Danmark. På trods af dette har styrelsen ikke tidligere efterspurgt oplysninger om MTBE eller forholdt sig til påviste indhold af MTBE i grundvandsprøver indberettet af klager. Det er derfor klagers opfattelse, at styrelsen i hvert fald senest i 2004 skulle have udbedt sig de nu påbudte oplysninger og dermed, at påbudsadgangen på nuværende tidspunkt er fortabt ved passivitet.

Klager har herudover anført, at der hverken i miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 1, eller jordforureningslovens §§ 40 og 72 er hjemmel til det udstedte påbud, idet jordforureningslovens § 72 først trådte i kraft i 2000, og det derfor må være udelukket at bruge denne bestemmelse i nærværende sag, hvor det må antages, at det på forhånd må udelukkes, at der vil være hjemmel til oprensningpåbud efter jordforureningslovens § 41, stk. 1, jf. bevisbyrdereglen i § 42. Klager henviser i den forbindelse til, at MTBE blev udfaset af benzin i 2001.

Endvidere har klager anført, at der ikke er fremkommet nye oplysninger, som skulle kunne danne grundlag for genoptagelse af tidligere sager, herunder navnlig tidligere rapporterede spild eller uheld, hvor sagen er afsluttet af den på hændelsestidspunktet værende tilsynsmyndighed. Klager har således ved mail af 27. november 2017 redegjort for, at det beror på en fejl hos klagers rådgiver, når det i rapporten af oktober 2016 anføres, at der skulle have været et spild af MTBE i 2004. Klager henviser i den forbindelse til, at det fremgår af indberetningen af spildet af 5. august 2004, at der var tale om et benzinspild, hvor benzinen kunne indeholde sporadiske mængder af MTBE, da den pågældende tank (tank 30) tidligere havde indeholdt MTBE.

Endeligt har klager anført en betragtning om, at en editionsbegæring skal indeholde en nærmere angivelse af, hvilke dokumenter, der ønskes fremlagt, for at editionsbegæringen ikke afvises på forhånd, hvilket efter klagers opfattelse tilsvarende gør sig gældende i forhold til den påklagede afgørelse, således at Miljøstyrelsen skal godtgøre, at de dokumenter som påbydes udleveret, reelt befinder sig eller burde befinde sig hos klager. Klager henviser i den forbindelse til Højesterets dom af 8. september 2020.[\[13\]](#)

2.6 Miljøstyrelsens bemærkninger til klagen

Miljøstyrelsen har den 10. januar 2018 til klagen bemærket, at MTBE er fundet i forbindelse med igangværende sagsbehandling af jordforurening fra tank 35 og 36. Det er efter styrelsens vurdering af afgørende betydning at modtage oplysninger om tilsætningsstoffer som MTBE, som kan være med til at belyse sagen rent tidsmæssigt, herunder også oplysninger om, hvor på Ejendommen MTBE har været anvendt i forskellige tidsperioder, for dermed at sætte styrelsen i stand til, på et oplyst grundlag, at foretage en vurdering af muligheden for at meddele påbud efter jordforureningslovens § 41 og 42, hvorefter den væsentligste del af en forurening skal ske efter 1. januar 2001. Styrelsen påpeger i den forbindelse, at de

mængdeangivelser for MTBE for perioden 2001-2003, som er anført af klager i mail af 18. december 2017, efter styrelsens vurdering blot har understreget nødvendigheden af den påklagede afgørelse.

Miljøstyrelsen har desuden bemærket, at styrelsen ikke er i besiddelse af et fyldestgørende overblik over MTBE på Ejendommen og heller ikke ville kunne få det ved at gennemgå styrelsens arkiver. Styrelsen ønsker derfor enslydende og tilstrækkelige oplysninger fra klager som ansvarlig driftsherre, så kravene om en tilstrækkelig belyst sag kan opfyldes, og styrelsen fastholder, at klager som ansvarlig driftsherre er nærmest til at fremskaffe oplysningerne for at sikre princippet om forureneren betaler.

Miljøstyrelsen henviser i øvrigt til, hvad der fremgår af den påklagede afgørelse.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det må efter Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering på baggrund af sagens oplysninger lægges til grund, at der er enighed mellem sagens parter om, at der på Ejendommen er konstateret en række forureninger, der bl.a. indeholder MTBE, at disse forureninger utvivlsomt udgør jordforurening i jordforureningslovens forstand, og at de hidrører fra klagers virksomhed og anlæg på Ejendommen.

Der er imidlertid mellem sagens parter uenighed om, hvorvidt de konstaterede forureninger på Ejendommen er sket eller fortsat efter den 1. januar 1992. Herudover er der uenighed om, hvorvidt der er hjemmel til at afkræve de ønskede oplysninger, herunder om det forvaltningsretlige proportionalitetsprincippet er overholdt. Endeligt er der mellem parterne uenighed om, hvorvidt adgangen til at afkræve oplysningerne må anses for bortfaldet som følge af passivitet fra myndighedens side.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på den baggrund i nærværende klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

1. Tidspunktet for forureningerne (afsnit 3.2).
2. Påbuddets omfanget, herunder overholdelsen af proportionalitetsprincippet (afsnit 3.2).
3. Passivitet (afsnit 3.2..)

Efter nævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af Miljøstyrelsens afgørelse.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Den påklagede afgørelse indeholder efter sin ordlyd dels et påbud og dels en anmodning om afgivelse af oplysninger. Påbuddet er meddelt med hjemmel i jordforureningslovens § 40, jf. § 39, stk. 2, og anmodningen og påbuddet er herudover meddelt med hjemmel i jordforureningslovens § 72, samt miljøbeskyttelseslovens § 72, stk. 1.

Det følger af det almindelige fortolkningsprincip, *lex specialis*, at jordforureningslovens § 40 går forud for miljøbeskyttelseslovens § 72, når begge bestemmelser kan finde anvendelse og betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Miljø- og Fødevareklagenævnet har derfor i det følgende valgt at undersøge om betingelserne for at påbyde udlevering af de i den påklagede afgørelse anførte oplysninger efter jordforureningslovens § 40 er opfyldt.

3.2.1 Tidspunktet for forureningen

Af jordforureningslovens § 40, stk. 1, jf. § 39, fremgår, at miljømyndigheden kan påbyde en forurener, jf. § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt., og nr. 2, at give de oplysninger, som har betydning for vurderingen af afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger vedrørende en eventuel forurening.

Ifølge lovens § 40, stk. 2, 1. pkt., kan påbud meddeles, uanset hvornår en mulig forurening er sket, dog ikke, hvis den mulige udledning fra en forureners virksomhed eller anlæg er ophørt før den 1. januar 1992.

Bestemmelsen finder anvendelse enten hvis en forurening er sket løbende og en del af denne løbende forurening er sket senere end 1. januar 1992, eller hvis en forurening er sket den 1. januar 1992 eller senere. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at dette gælder, uanset om der er tale om en afsluttet forurening, der er sket inden jordforureningslovens ikrafttræden.^[14]

I relation til et undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 gælder ikke et krav om, at den væsentligste del af forureningen skal være sket efter den 1. januar 1992, eller at der skal være tale om en løbende emission. Efter nævnets praksis kræver et undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40, at myndigheden godtgør, at udledningen fra forureners virksomhed eller anlæg med overvejende sandsynlighed enten kan være fortsat efter eller er sket 1. januar 1992.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af sagens oplysninger, at det må lægges til grund, at forureningerne på Ejendommen er sket løbende i forbindelse med klagers driftsaktiviteter (olieraffinaderi, samt oplag og håndtering af olie- og benzinprodukter, herunder MTBE og produkter med MTBE), og at denne forurening med overvejende sandsynlighed er sket eller fortsat efter den 1. januar 1992.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i vurderingen lagt vægt på, at der har været olieraffinaderi og tankoplag på Ejendommen både før og efter 1. januar 1992, og at en forurening med MTBE i sig selv betyder, at forureningen er sket efter 1985, idet MTBE ikke blev tilsat benzin før 1985. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at klager i en mail af 18. december 2017 har oplyst, at der i perioden 1997-2003 har været et væsentligt forbrug af MTBE på virksomheden.

3.2.2 Påbuddets omfang – proportionalitetsprincippet

Det fremgår af forarbejderne til jordforureningsloven, at påbudshjemlen i § 40 skal administreres under hensyn til det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip.^[15] En forurening kan derfor ikke kræves yderligere undersøgt, hvis udgifterne til undersøgelserne vil være uforholdsmæssige i forhold til de risici, som den mulige forurening indebærer for natur, miljø og menneskers sundhed. Det må herunder tages i betragtning, at de beskyttelsesinteresser, som jordforureningsloven skal værne, kan være vanskelige at bedømme i et økonomisk perspektiv.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at yderligere undersøgelser ikke kan anses for at være uforholdsmæssige i forhold til de potentielle risici, som er forbundet med de konstaterede forureninger på Ejendommen, herunder af grundvandet, med olie- og benzinprodukter indeholdende MTBE.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i vurderingen lagt vægt på, at det af sagens oplysninger fremgår, at det ikke er endeligt afklaret hvor på Ejendommen, der har været opbevaret og håndteret MTBE og produkter indeholdende MTBE, herunder i hvilken periode dette har fundet sted, hvorfor det ikke er endeligt klarlagt, om de konstaterede forureninger skyldes historisk spredning af MTBE i grundvandet, eller hændelser som kan påbydes oprenset, ligesom det i øvrigt ikke kan udelukkes, at yderligere oplysninger vil kunne påvise andre kilder til forureningerne.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at den sammenstilling mv. af oplysninger, som påbuddet indebærer, ikke kan antages at påføre klager så væsentlige økonomiske omkostninger, at udgifterne hertil vil være uforholdsmæssige set i forhold til de væsentlige natur-, miljø- eller sundhedsmæssige risici, som de konstaterede forureninger, herunder af grundvandet, med olie- og benzinprodukter indeholdende MTBE kan indebære.

Nævnet bemærker i den forbindelse, at det i forarbejderne til jordforureningsloven er forudsat, at klager alene er forpligtet til at afgive oplysninger, som denne er i umiddelbar besiddelse af.^[16]

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i tilknytning hertil, at alt grundvand er omfattet af beskyttelsesinteressen i jordforureningsloven, og at enhver risiko for skadelig påvirkning af grundvandet, efter en konkret vurdering, vil kunne begrunde et oprensningspåbud, uanset om det pågældende grundvand anvendes eller er egnet til anvendelse som drikkevandsressource.^[17]

Det er imidlertid Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse, at det tillige følger af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at der ikke kan meddeles påbud om undersøgelse af en forurening efter jordforureningslovens § 40, hvis det på forhånd kan udelukkes, at der kan meddeles påbud om oprensning mv. enten efter jordforureningslovens § 41 eller efter miljøbeskyttelseslovens § 69.^[18]

Anvendelsen af jordforureningslovens § 41 forudsætter, at forureningen – eller i hvert fald den væsentligste del heraf – er sket den 1. januar 2001 eller senere. Hvis en forurening, der er sket før den 1. januar 2001, fortsætter efter denne dato, følger det af jordforureningslovens § 42, at miljømyndigheden skal godtgøre, at den væsentligste del af forureningen er sket den 1. januar 2001 eller senere.

Er forureningen sket inden den 1. januar 2001, kan der efter omstændighederne meddeles oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, hvilket dog forudsætter, at miljømyndigheden kan dokumentere, at forureningen skyldes påbudsadressatens ansvarspådragende (herunder uforsvarlige) adfærd.

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse er der på baggrund af sagens oplysninger ikke retlige forhold eller øvrige omstændigheder, der på forhånd udelukker, at klager kan meddeles påbud om oprensning af den undersøgte forurening efter enten jordforureningslovens § 41 eller efter miljøbeskyttelseslovens § 69. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at de påbudte oplysninger netop har til formål at tilvejebringe det fornødne grundlag for vurderingen af forureningerne på Ejendommen og for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger, herunder oprensningsbetingelserne i lovens § 41.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder herefter, at udlevering af de i den påklagede afgørelse anførte oplysninger kan påbydes med hjemmel i jordforureningslovens § 40. Nævnet har herefter ikke fundet det nødvendigt at tage stilling til, om betingelserne i jordforureningslovens § 72 tillige er opfyldt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det fremgår af jordforureningslovens § 66 a, stk. 1, at miljø- og fødevareministeren fører tilsyn med, at påbud meddelt af ministeren, jf. § 39, stk. 2, efterkommes. Tilsynsansliggende kan ikke påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. jordforureningslovens § 67, stk. 3. Nævnet har derfor ikke taget stilling til det af klager anførte om, at klager allerede ved mail af 18. december 2017 har opfyldt det meddelte påbud.

3.2.3 Passivitet

Det er i praksis antaget, at en myndighed, der har fået kendskab til en forurening, er forpligtet til at meddele undersøgelsespåbud inden for rimelig tid. Manglende reaktion kan således føre til, at påbudsmyndigheden mister muligheden for at meddele påbud efter jordforureningsloven i anledning af en konstateret jordforurening.

Ved vurderingen af, om påbudsadgangen må anses for bortfaldet, må der foruden den forløbne tid lægges en vis vægt på, om adressaten har indrettet sig i tillid til, at der ikke vil blive meddelt påbud. Hvilken vægt dette forhold skal tillægges, afhænger blandt andet af karakteren af forureningen samt en afvejning af den almene interesse i oprensning overfor hensynet til påbudsadressaten.^[19]

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke er grundlag for en nærmere vurdering af, om Miljøstyrelsen har udvist retsfortabende passivitet, ligesom nævnet finder, at der ikke er oplysninger i sagen, som indikerer, at klager har kunnet indrette sig i tillid til, at styrelsen ikke ville meddele påbud i anledning af forureningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at Miljøstyrelsen over en længere periode løbende har modtaget oplysninger om de på Ejendommen konstaterede forureninger, og at styrelsen er og har været i løbende dialog med klager herom. En dialog, der resulterer i meddelelsen af det påklagede påbud den 29. november 2017.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Miljøstyrelsens afgørelse af 29. november 2017 om påbud om udlevering af oplysninger om brug, opbevaring og spild af MTBE og produkter med indhold af MTBE på et raffinaderi på matr.nr. [F1], på adressen [A1], 7000 Fredericia.

Miljøstyrelsen fastsætter en ny frist for påbuddets efterkommelse.

Bilag 1: Oversigtskort med placeringen af konstaterede/tidligere påviste forureninger

[1] Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 om forurennet jord.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevarerklagenævnet mv.

[4] Cleanfield, Indledende forureningsundersøgelse, oktober 2010.

[5] USR, Phase II ESA, Refinery Tanks 35 and 36. January 2014.

[6] Methyl-tert-butyl-ether (MTBE) anvendes næsten udelukkende som tilsætningsstof til benzin, hvor dets primære funktion er at øge oktantallet.

[7] Miljøteknisk undersøgelse. Forurening ved brønd T734327 sump no. 4 v. cykelskur. 19. september 2014.

[8] Jens Johan Andersen, Statusrapport vedr. forurening ved cykelskur/P-plads, 25. februar 2015.

[9] Samlebetegnelse for benzen, toluen, ethylbenzen og xylener.

[10] COWI, [virksomhed]-Raffinaderiets parkeringsplads. Risikovurdering og oplæg til afværge. Supplerende rapport til opfyldelse af undersøgelsespåbud. 30. september 2016.

[11] COWI, Raffinaderiet Fredericia tankene T35 og T36. Risikovurdering. Supplerende rapport til opfyldelse af påbudslignende mail fra Miljøstyrelsen. 31. oktober 2016.

[12] Se bilag 1 vedlagt Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse.

[13] Gengivet i UfR2020.3872.

[14] Jf. bemærkningerne til § 40 i forslag L183 af 10. februar 1999 til lov om forurennet jord.

[15] Jf. bemærkningerne til § 40 og § 41 i forslag L183 af 10. februar 1999 til Lov om forurennet jord.

[16] Jf. bemærkningerne til § 40 i forslag L183 af 10. februar 1999 til lov om forurennet jord.

[17] Jf. Højesterets dom af 5. december 2013 i sag 232/2011 som gengivet i UfR2014.790H.

[18] Dette har Miljø- og Fødevarerklagenævnet bl.a. behandlet i sagerne NMK-11-00169 og NMK-11-00181.

[19] Se hertil bl.a. Miljø og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 13. november 2017 i sagsnr. NMK-11-00165 og Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 23. marts 2015 i sagsnr. NMK-11-00145.

Sag:

18/04858

Dato:

20. december 2021.

Emner:

Jordforureningslo...

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>), •
Nævneshus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>).